

AZƏRBAYCAN–BƏƏ ƏHATƏLİ İQTİSADI TƏRƏFDAŞLIQ SAZIŞI

9 iyul 2025-ci il tarixində “Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Hökuməti arasında Hərtərəfli İqtisadi Tərəfdaşlıq Sazişi (CEPA) imzalanmışdır. Bu, Azərbaycanın CEPA tipli ilk beynəlxalq sazişidir.

2024-cü ildə ikitərəfli qeyri-neft ticarəti ötən illə müqayisədə 43 faiz artaraq 2,4 milyard ABŞ dollarına çatmışdır. BƏƏ, ümumi həcmi 1 milyard ABŞ dollarını aşan investisiyaları ilə Azərbaycanın aparıcı ərəb investoru olmaqda davam edir, habelə ticarət dövriyyəsi Azərbaycanın Körfəz Əməkdaşlıq Şurası ölkələri ilə ümumi ticarət dövriyyəsinin təxminən yarısını təşkil etməkdədir. Sazişin 2031-ci ilədək BƏƏ-nin ÜDM-inə təxminən 680 milyon ABŞ dolları, Azərbaycanın iqtisadiyyatına isə 300 milyon ABŞ dolları həcmində töhfə verməsi gözlənilir.

CEPA malların və xidmətlərin ticarəti, investisiyalar, gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi, dövlət satınalmaları, rəqəmsal ticarət, əqli mülkiyyət hüquqları, kiçik və orta sahibkarlığın dəstəklənməsi və mübahisələrin həlli mexanizmləri ilə bərpa olunan enerji kimi sənaye, kənd təsərrüfatı, və maliyyə, logistika, turizm, tikinti sahələri kimi xidmətləri əhatə edir. Saziş tərəflər arasında gömrük rüsumlarının azaldılması və ya aradan qaldırılması, malların mənsəyinin müəyyən edilməsi, ticarət prosedurlarının asanlaşdırılması, texniki və sanitariya-fitosanitar qaydaların beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutur. CEPA, investisiyaların qorunması və təşviqi eləcə də dövlət satınalmalarında qarşılıqlı bazara çıxış məsələlərini tənzimləyir.

CEPA 17 oktyabr 2025-ci il tarixində Milli Məclis tərəfindən ratifikasiya edilmişdir. Hazırda Sazişin BƏƏ tərəfindən ratifikasiyası gözlənilir və bunun ilin sonunadək baş tutacağı ehtimal edilir. Sazişin tam mətni hələlik ictimaiyyətə açıqlanmamışdır.

İNZİBATİ İCRAATDA MÜVƏQQƏTİ MÜDAFİƏ TƏDBİRLƏRİ PROSEDURU

7 oktyabr 2025-ci il tarixində Ali Məhkəmənin Plenumu inzibati mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə qaydasında tətbiq edilən inzibati aktların icrasının dayandırılması, icra hərəkətlərinin dayandırılması, məhkəmə qadağaları, və mövcud vəziyyətin qorunması kimi müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbirlərinə dair Plenumun 4 oktyabr 2023-cü il tarixli 14 nömrəli Qərarına dəyişiklik edən 18 nömrəli Qərar qəbul etmişdir.

Yeni izaha əsasən, müvəqqəti müdafiənin tətbiqi üçün (inzibati aktın icrasının dayandırılması və digər təminat tədbirləri daxil olmaqla) iki şərtin məcmu halda birgə mövcudluğu müəyyən olunmalıdır: (1) ilkin təcili tənzimləmənin zəruriliyi və (2) əsas iddia tələbinin yüksək ehtimalla uğurlu olması. Əvvəllər məhkəmələr daha yumşaq meyardan istifadə edir, çox vaxt müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbirlərini əsasən prosesual əlverişlilik və ya zərərin ilkin qiymətləndirilməsi əsasında verirdilər və hər iki şərtin sistemli şəkildə tələb olunmasını təmin etmirdi.

Plenum vurğulayır ki, təciliyyənin əsaslandırılması yükü ərizəçinin üzərindədir. Məhkəmələr ərizəçinin üzləşdiyi riskin etibarlı, kifayət qədər ciddi və reallaşma ehtimalının yüksək olub-olmadığını qiymətləndirməli, bu riskin mövcud vəziyyətin dəyişməsinə gətirib çıxararaq ərizəçinin hüquqlarının qorunmasını mümkün və ya ciddi şəkildə çətinləşdirə biləcəyi qənaətinə gəlməlidir. Belə qiymətləndirmə yalnız ərizəçiyə münasibətdə aparılmalı, müvəqqəti müdafiə tədbirləri görülmədiyi təqdirdə əvvəlki vəziyyətin bərpasının qeyri-mümkün və ya əhəmiyyətli dərəcədə çətin olacağı hallara yönəlməlidir.

Təcililiyin qiymətləndirilməsi zamanı məhkəmələr yekun nəticəyə gələnədək müdaxiləni əsaslandırmaq üçün təhlükənin kifayət qədər ciddi və reallaşma ehtimalının yüksək olduğunu göstərən aydın, faktlara bağlı sübutların təqdim edilməsini ərizəçidən tələb etməlidirlər.

Əlavə olaraq, Plenum təcililik iddiaları üçün daha sərt prosessual təminatlar müəyyən edir. Təcililiyə dair istənilən əsaslandırma aparılmadan verilmiş ərizələr yardım etmə vəzifəsinə riayət edilməklə mümkün sayılmamalıdır. Əgər ərizəçi təcililiyə dair müəyyən dəlillər və sübutlar təqdim etmişsə, məhkəmə də müvafiq olaraq onların ətrafında qiymətləndirmə aparmaqla təcililiyin mövcud olmadığı qənaətinə gəlmişsə, bu halda ərizə rədd edilməlidir.

Bununla yanaşı, hüquqi müəyyənlik və məhkəmə aktlarının sabitliyi möhkəmləndirilir: yeni izahlar Qərarının qəbul edilmə tarixindən sonra verilən ərizələrə, eləcə də Qərar qəbul edilənədək verilmiş, lakin icraatı yekunlaşdırılmamış ərizələrə münasibətdə tətbiq olunur. İcraatda olan apellyasiya və kassasiya şikayətləri yalnız yeni izahlara istinadla ləğv edilə və ya dəyişdirilə bilməz. Yeni izahlara istinadla məhkəmə aktının qanuniliyinə qiymət verilməsi yalnız 7 oktyabr 2025-ci il tarixdən sonra təqdim edilmiş apellyasiya və kassasiya şikayətlərinə tətbiq edilir.

* * *

Oktyabr 2025 Qanunvericilik Yeniliyi*

*Məlumat hüquqi məsləhət təşkil etmir və bunun üçün nəzərdə tutulmur

Azərbaycan Respublikası

Ətraflı Məlumat üçün:

ContactUs@Bureau28a.com

Azərbaycan Respublikası

AZ1095, Bakı

Neftçilər Prospekti, Ev 67

www.bureau28a.com

©2025 “Bureau 28a” MMC